

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Національний фармацевтичний університет

Кафедра ботаніки

МАТЕРІАЛИ

I Міжнародної науково-практичної internet-конференції

**«ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ
ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН»**

**«ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ И ПРАКТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ
ИССЛЕДОВАНИЯ ЛЕКАРСТВЕННЫХ РАСТЕНИЙ»**

**"INVESTIGATIONS OF MEDICINAL PLANTS –
THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECTS"**

20-21 березня 2014 року

м. Харків, Україна

Харків 2014

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Національний фармацевтичний університет

Кафедра ботаніки

**«ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ
ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН»**

МАТЕРІАЛИ

I Міжнародної науково-практичної internet-конференції

20-21 березня 2014 року

м. Харків, Україна

Видавництво НФаУ

Харків 2014

УДК: 615:581/.582

Редакційна колегія: проф. Гонтова Т. М. (голова), доц. Кічимасова Я. С., ас. Опрошанська Т. В.

Укладачі: Кічимасова Я. С., Опрошанська Т. В.

Відповідальний секретар: Кічимасова Я. С.

Теоретичні та практичні аспекти дослідження лікарських рослин : матеріали I Міжнародної науково-практичної internet-конференції (м. Харків, 20-21 березня 2014 р.) /редкол. : Т. М. Гонтова, Я. С. Кічимасова, Т. В. Опрошанська. – Х. : Вид-во НФаУ, 2014. – 282 с.

Збірник містить матеріали I Міжнародної науково-практичної internet-конференції студентів, магістрантів, аспірантів, викладачів, науковців та практиків.

Розглянуто питання щодо визначення місця ботаніки у підготовці спеціалістів фармації, висвітлення напрямків наукової роботи спеціалістів фармацевтичної галузі, що стосуються питань фармакогностичного вивчення лікарських рослин та лікарської рослинної сировини, розробки рослинних субстанцій на їх основі, проведення контролю якості сировини, субстанцій та препаратів України, країн ближнього та дальнього зарубіжжя.

Для широкого кола наукових, науково-педагогічних і практичних працівників, що займаються питаннями ботаніки, фармакогнозії та фармації в цілому.

Матеріали подаються мовою оригіналу.

За достовірність матеріалів відповідальність несуть автори.

УДК: 615:581/.582

**Фітохімічне дослідження трави *Artemisia taurica* Willd. та *Artemisia balchanorum* Krasch.
флори України**

Ведернікова К.В.¹, Єренко О.К.²

Кафедра фармації¹, кафедра фармакогнозії, фармацевтичної хімії та технології ліків ФПО²

Кримський державний медичний університет¹ ім. С. І. Георгієвського, АР Крим, м.

Сімферополь, Україна, Запорізький державний медичний університет², м. Запоріжжя, Україна

krispharm@mail.ru

Рід *Artemisia* L. (полин) – великий за обсягом рід з родини айстрових (Asteraceae), який налічує більш ніж 400 видів, з котрих у флорі України проростає понад 23 [1, 6]. Велику теоретичну та практичну значущість має фармакогностичне та фітохімічне вивчення найбільш цікавих ефірноолійних видів, що мають достатню сировинну базу або успішно вирощуються в умовах України. Хімічний склад видів роду *Artemisia* L. дуже різноманітний. У траві рослин визначено присутність ефірної олії, азуленів, флавоноїдів, гідроксикоричних кислот, сахаридів, терпенів, кумаринів, органічних кислот, хімічних елементів, дубильних та смолистих речовин [1, 3, 4, 5, 6]. Види роду *Artemisia* L. відомі в якості лікарських засобів, які покращують травлення, спазмолітичних, протизапальних, ранозагоюючих, протимікробних, протигельмінтних, жовчогінних, кровоспинних та ін. [4, 5]. Багато видів є джерелом одержання ефірної олії, яка успішно використовується в медицині, харчовій та косметичній промисловості [6]. Більшість видів роду відносять до малодосліджених або не досліджених, вони характеризуються значною морфологічною різноманітністю. Перспективними джерелами біологічно активних сполук є полин таврійський (*Artemisia taurica* Willd.) та п. лимонний (*Artemisia balchanorum* Krasch.) південного сходу та АР Крим флори України. Полин таврійський – напівчагарник висотою 50 – 70 см з приємним ароматним запахом. Листя довжиною 1,5 – 2,5 см. Квітки в волотистих суцвіттях, по 6 – 8 в численних, видовжено – яйцеподібних, спрямованих вгору кошиках, довжиною до 3,5 см. Плоди – жовтуваті–сірі сім’янки, довжиною до 1 мм. Рослина цвіте в кінці серпня – першій половині жовтня. В Криму та на південному сході України в степовій частині, передгір’ях і на південному березі. Полин лимонний – типовий напівчагарник, висотою 40 – 50 см з приємним цитрусовим запахом. Листя довжиною 3,0 – 5,0 см, двічі-, тричі-пір’ясторозсічені, від яскраво – зеленого до сизого забарвлення залежно від форми. Суцвіття волотистої форми несе велику кількість овально–продовгуватих кошиків довжиною 3 – 4 мм. Плід – дрібна сім’янка, довжиною до 2 мм, світло – сірого кольору, яйцеподібно – довгастої

форми. Цвіте у кінці вересня – першій половині жовтня. Рослина успішно інтродукована в АР Крим [6].

Метою роботи було: дослідження ефірної олії, флавоноїдів, гідроксикоричних та амінокислот. Траву рослин та її морфологічні частини заготовляли під час цвітіння в умовах південного сходу України та АР Крим (2012 – 2013 рр.). Ефірну олію отримували за методом Клейвенджера [2]. Аналіз проводили методом ГРХ–МС на приладі Agilent Technology 6890N з мас–спектрометричним детектором 5973N. Колонка кварцова, капілярна HP – 5MS, l=30 м, d=0,25 мм. Температура термостату 50⁰ С у запрограмованому режимі 3⁰ С/хв до 220⁰ С, газ–носії – гелій. Температура детектору та випарювача 250⁰ С. Аналіз флавоноїдів та гідроксикоричних кислот проводили методом ВЕРХ на хроматографі Agilent Technologies (модель 1100). Колонка довжиною 150 мм, d=2,1 мм, з октадецилсилільним сорбентом 3,5 мкм „ZORBAX-SB C-18”. Рухомі фази: кислота трифтороцтову 0,2%, метанол 100% та суміш кислоти трифтороцтової 0,2% з метанолом 70%. Визначення амінокислот проведено методом ВЕРХ на хроматографі ААА Т – 339 (Чехія). Колонка, заповнена катіонітом LG ANB. Рухомі фази: трицитрат–натрієві буферні розчини. Встановлено, що вміст ефірної олії в складі трави рослин складав до 2,85±0,21% (відповідно, 26 та 32 компонента), флавоноїдів та гідроксикоричних кислот (7 речовин), амінокислот до 8,17±0,40% (16 речовин). Ліофільні екстракти з трави рослин на лабораторних тваринах виявляли виражену протизапальну та кровоспинну дію та перспективні для отримання нових лікарських засобів.

Література

1. Воробьева Н. В. Цветной атлас растений Крыма. Книга вторая. /Н. В. Воробьев. – Симферополь: Бизнес – Информ, 2012. – 336 с.
2. Державна Фармакопея України: 1-е вид. – Х.: ВГ «РіПГ», 2001.- 531 с.
3. Корсун В.Ф. Атлас эффективных лекарственных растений / В.Ф. Корсун, Е.В. Корсун, А.Н.Цицилин. – М.: Эскмо, 2010. – 384с.
4. Кортиков В.Н. Полная энциклопедия лекарственных растений / В.Н Кортиков, А. В. Кортиков. – Ростов н/Д: Феникс, 2008. – 797 с.
5. Меншикова З.А. Энциклопедия лекарственных растений /З. А. Меншикова, В. Б. Попов. – М.: Эскмо, 2007. – 496 с.
6. Новые сорта ароматических и лекарственных растений селекции Никитского ботанического сада /В. Д. Работягов, Л. А. Хлыпенко, Л. В. Свиденко та ін. // Труды Никитского ботанического сада. – 2011. – Т. 133. – С. 5 – 17.

Фармакогностическое исследование надземной части Пеларгонии зональной (<i>Pelargonium zonale</i> L. Her.) Булатова И. А.....	54
Визначення кількісного вмісту суми органічних кислот в траві та плодах якірців сланких Бурда Н.Є., Кливняк Б.М.....	56
Рослини роду куничник та їх біологічна активність Бурлака І.С., Кисличенко В.С.....	58
До питання пошуку нових джерел флавоноїдних речовин Бурцева О.В., Савенко Л.В.....	60
Фітохімічне дослідження трави <i>Artemisia taurica</i> Willd. та <i>Artemisia balchanorum</i> Krasch. флори України Ведернікова К.В. ¹ , Єренко О.К. ²	61
Перспективи створення нового лікарського засобу зі шроту листя шавлії після одержання настойки Вовк Г. В., Кошовий О. М.....	63
Раціональний підхід до використання лікарської рослинної сировини Гарна С.В.....	65
Перспективы использования масла чайного дерева в медицине и фармации Гейдерих А.С., доц. Должикова Е.В.....	67
Дослідження фенольних сполук трави кропиви глухої білої та кропиви глухої пурпурової Гончаров О.В., Ковальова А.М., Горяча О.В.....	69
Визначення основних анатомо-діагностичних ознак трави амброзії полинолистої Горяча Л.М., Журавель І.О.....	71
Дослідження карбонових кислот трави підмаренника багнового Горяча О.В., Ільїна Т.В., Ковальова А.М.....	73
Одержання сухих екстрактів з трави астранції великої. Грицик А.Р., Коляджин Т.І.....	74
Ботанічна характеристика та розповсюдження вересу звичайного Грицик А.Р., Телішевська Г.Ю.....	75
Дослідження властивостей рослинних гелеутворювачів для розробки м'яких лікарських форм Грубник І.М., Гладух Є.В.....	77
Визначення вмісту органічних кислот у траві <i>Bellis perennis</i> L. Гусак Л.В., Дахим І.С.....	78